

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR NOMIDAGI
ANDIJON DAVLAT UNIVERSITETI

SPORT VA SAN‘AT FAKULTETI

SIRTQI TA‘LIM SHAKLI
MUSIQIY TA‘LIM TA‘LIM YO‘NALISHI BITIRUVCHI
TALABALARI UCHUN

MAJBURIY FANLARDAN
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYA

D A S T U R I

Andijon-2025

Andijon davlat universiteti Kengashining 2025 yil 29-yanvardagi 7-sonli yig'ilish qaroriga muvofiq tasdiqlangan

Yakuniy davlat attestatsiya dasturi Andijon davlat universitetida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar:

Kafedra mudiri:

Sh.M.Ahmedov

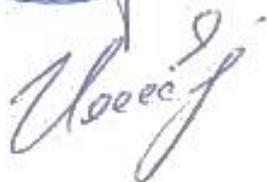
O.Mamirova

Fakulteti dekani:

Z.Jumaqulov

**O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i
o'rinbosari:**

J.Usmonov

**Axborot texnologiyalari bo'yicha
prorektor:**

M.Maxkamov

KIRISH

Mazkur dastur Musiqa ta'limi ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining taxsil olish mobaynida majburiy fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha ishlab chiqilgan.

2024-2025 o'quv yili bakalavriat ta'lim yo'nalishlari bitiruvchi talabalaridan yakuniy davlat attestatsiyasi test sinovlari universitet Kengashining 2024-yil 29-iyundagi 13-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan ishchi o'quv rejadagi majburiy fanlaridan o'tkaziladi.

Yakuniy Davlat attestatsiyasi sinovlarida o'tkaziladigan fanlar tarkibi:

- 1.Vokal va zamonaviy musiqa;**
- 2.Musiqa Nazariyasi;**
- 3. Dirijorlik;**
- 4. Cholg'u ijrochiligi.**

1.Vokal va zamonaviy musiqa

1-mavzu. Musiqa madaniyati va uning hayotdagi o'rni

O'zbekistonda musiqa madaniyatini shakllanishi jarayonlari, musiqada yangicha uslub, musiqa madaniyatini rivojida milliy cholg'ular o'rning o'rni va ahamiyatini, tarixiy taraqqiyot davomida xalq mumtoz musiqasi, an'anaviy kasbiy musiqa, xalq bastakorlik yo'llari, shuningdek, folklor - xavaskorlik musiqiy merosi singari shaklan va usluban bir-biriga yaqin ijrochilik ko'rinishlari hamda ushbu musiqiy merosni bugungi ma'naviy madaniyatimizning bir bo'lagi sifatida namoyon bo'lishi.

2-mavzu. O'zbek musiqa madaniyati namoyandalari

Komil Xorazmiy, Ota Jaloliddin Nazirov, Xoji Abdulaziz Abdurasulov, Mulla To'ychi Toshmuxammedov, Madali Xofiz Raxmatillo o'g'li, Usta Olim Komilov, Domla Xalim Ibodov, Muhiddin Qori Yoqubov, To'xtasin Jalilov, Yunus Rajabiy, Jo'raxon Sultonov, Ma'murjon Uzoqov, Tamaraxonim, Muxtor Ashrafiy, Halima Nosirova, Mutal Burxonov, Komiljon Otaniyozov, Fattoxxon Mamadaliev, Matniyoz Yusupov, Tavakkal

Qodirov hayot va yo'li va ijodiy faoliyati.

Vokal pedagogikasi fanning ta'lim sistemasidagi mohiyati. Ta'lim berishda asta-sekinlik printsipligiga ahamiyat qilish. Vokal texnik rivojlanishda musiqiy va badiiylik birligi printsipligi va uning tarbiyadagi mohiyati. Har bir talabaga individual yondoshish printsipligi. Mukammalikka xamisha intilish printsipligi.

3-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqa fanining maqsad va vazifalari

Fanni o'qitishning maqsad va vazifalari, qo'shiq – aytim tushunchasi va uning inson hayotidagi o'rni, o'zbek xalq qo'shiq ijrochiligi hamda xonadalik ijrochiligi tarixi, vokal va zamonaviy musiqa xonandaligi to'g'risidagi asosiy tushunchalar, ovoz hosil qilish va uning turlarini, xonandalik nafasi, artikulyatsiya, intonatsiya va dinamik belgilari.

4-mavzu. XX asr musiqa san'ati rivojining ba'zi xususiyatlari

Zamonaviy san'at shakllanishining ijtimoiy tarixiy jarayonlari, san'at - yangi muammolarini o'rganishning estetik-madaniyatshunoslik yo'nalishi, musiqiy janr va usulning hosil bo'lish tamoyillari, XX asr san'atida xudud kontseptsiyasi, mavzuiylikni tashkil etish, motivli mikro mavzuiylik, cho'zilgan mumtoz mavzuiylik.

5-mavzu. Xonandalik asoslari

Xonandalik san'ati mahorati, ovoz imkoniyatlari, uning gigienasi va talqini bilan bog'lik qonuniyatlar, matn va talaffuz masalalari, so'z va ohang, badixago'ylik, ijrochilik, xofizlik, o'zbek an'anaviy xonandalik san'ati amaliyotida juda ko'p ovoz turlari va uning o'ziga xos xususiyati.

6-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqada ovoz tarbiyasi

Xonandaning ovoz tuzishi tavsifi, erkaklar ovozi registrarlari, ayollar ovozi registrarlari, ko'krak va bosh rezonatorlari, ovoz tayanchi, kuylayotganda lab, til va yumshoq tanglay ish faoliyati, xonandaning nutqi, ovoz tarbiyalashning fonetik uslubi, xonandaning hayot tarzi.

7-mavzu. Vokal musiqa pedagogikasining asosiy tamoyillari va uslublari

Ta'limda ketma - ketlik va uzluksizlik tamoyili, vokal pedagogikasida uslublari, talaba tovushiga o'qituvchining ta'sir etish usullari, xonandalik ovozi aniqlash, xonandalik registrarlari, ataka turlari, muskul usulining qimmatligi, nutq orqali tushuntirish, so'z ahamiyati - ovoz tuzilishi haqidagi ishonchli tushuncha, ashula aytishda kuzatuvli o'zaro hamkorlikni tushuntirish, tovush va muskullarni his etish.

8-mavzu. Vokal asarlari va mashqlarini ijro etish yuzasidan metodik tavsiyalar

Kuylash va uning xususiyatlari, kuylashni boshlash (xirgoyi), registrarlarni silliqlash, artikulyatsiya, diktsiya, filillash ovoz harakatchanligini rivojlantirish.

9-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqa asarlari tahlili

Musiqa asarlar tahlili, musiqada janr va uslub tushunchasi, kuy – ohang, metr va ritm, musiqa san'ati estetika (umumiy qoidalar), psixologiya (emotsional xarakterlari), falsafa (mavzularning ziddiyatligi), musiqada tarixiy faktlar (kuy, ritm, garmoniya), ovozlarning past-balandligini o'zaro bog'liqligi.

2-Modul. Amaliy mashg'ulotlar mazmuni

10-mavzu. Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish yo'llari

Xonandalik ovozi belgilovchi sifatlar, ovozlar klassifikatsiyasi, ovozlar tembr

va balandligiga ko'ra tasniflanadi, tovush paydo qilish organlarining tuzilishi, ayollar ovozi, erkaklar ovozi, bolalar ovozi turlari.

11-mavzu. Nafas organlari anatomiyasi

So'zlash va kuylash xossalari, nafas olish turlari, kekirdak tuzilishi, tovush xujumi tovush hosil qilish nazariyasi, ovoz a'zolarining tuzilishi va ularni to'g'ri tarbiyalash xususiyatlari.

12-mavzu. Kuylash uslubiyoti pedagogikasi

Kuylash uslubiyoti, xonandaning eshitish kobilyatini tarbiyalash va rivojlantirish, psixologiya - inson sub'ektiv dunyosi xakidagi fan sifatida, ovoz apparatining kuylash vaqtidagi ish faoliyati, gavdani tik tutish, musiqa asarini ijro etishda ovoz dinamikasidan to'g'ri foydalanish, jummalarni badiiy ijro etish, kuylashda ovoz filirovkasi.

13-mavzu. Vokal ijrochiligida ikki qismli shakl

Oddiy ikki qismli shakllar, vokal musiqasida reprizasiz ikki qismli shakl, oddiy uch qismli shakl, dinamizatsiyalash va uning usullari, ikki qismli shakl turkumli asarlar.

14-mavzu. Xonandalik uslubiyoti asoslari

Ovoz apparati akustikasi va ovozni akustik tuzilishi, tovush balandligi, akustikada rezonator, ovoz apparatining kuylash vaqtidagi ish faoliyati, xonandaning ovoz apparati, gavdaning kuylayotganda holati, boshni to'g'ri ushlab, artikulyatsion organlar, troxeiya va bronxlar ish faoliyati, diafragma xosil qilish, kuylashda ovoz dinamikasi

15-mavzu. O'zbek milliy qo'shiqchiligining qadr topish xususiyatlari

Milliy qo'shiqchilikda ovozni yo'lga qo'yish uslubiyoti, vokal mashqlari, xonadalik nafasiga oid amaliy maslahatlar, og'izni yopib kuylash, badiiy matn ustida ishlash, she'riy matnni musiqa orqali ifodalab berish.

2.Musiqa Nazariyasi

1-mavzu. Musiqiy tizim

Musiqa san'ati va uning o'ziga xos xususiyatlari. Musiqaning asosiy ifodali vositalari.

Badiiy obraz. Musiqiy tovush va uning xususiyatlari. Musiqiy tizim tovushqatori, yuqori tonlar, tabiiy tovushqator. Oktava.

2-mavzu. Musiqaviy tovushlarning o'zaro munosabatlari va harfiy sistemasi

Musiqaviy soz. Temperatsiyalangan soz. Yarim ton va butun ton. Hosila pog'onalar va ularning nomlari. Al'teratsiya. Diapazon. Registr. Tovushlar engarmonizmi. Diatonik va xromatik yarim tonlar va butun tonlar

3-mavzu. Nota yo'zuvi, nota cho'zimplari va ularda qo'llaniladigan belgilar

Nota yozuvi, nota cho'zimplari va ularga qo'yiladigan tovushlar cho'zimini uzaytiruvchi qo'shimcha belgilar. Kalitlar. Tovushlarning harfiy tuzilmada ifodalanishi. Pauzalar.

4-mavzu. Ko'p ovozli musiqaning yozilishi, nota yozuvini qisqartiruvchi va dinamik belgilar

Ko'p ovozli musiqaning yozilishi. Dinamik belgilar. Nota yozuvini qisqartirish belgilari

5-mavzu. Ritm va metr

Musiqaviy zarb. Metr, o'lchov, takt. Takt chizig'i. Takt oldi. Oddiy metrlar va o'lchovlar. Oddiy o'lchovli taktlarda cho'zimlarning turkumlanishi. Murakkab metrlar va o'lchovlar. Murakkab o'lchovli taktlarda cho'zimlarning turkumlanishi. Aralash metr va o'lchovlar. Aralash o'lchovli taktlarda cho'zimlarning turkumlanishi. O'zgaruvchan o'lchovlar. Cho'zimlarning asosiy va erkin ravishda bo'linishi

6-mavzu. Sinkopa. Vokal musiqasida turkumlash. Temp (sur'at)

Sinkopaning ahamiyati. Vokal musiqasida turkumlash. Temp (sur'at)

7-mavzu. Oddiy, diatonik va xromatik intervallar. Intervallarning engarmonik tengligi

Oddiy intervallar va diatonik intervallar. Xromatik intervallar. Intervallarning engarmonik tengligi.

8-mavzu. Intervallarning aylanishi, tarkibli intervallar, konsonans va dissonans intervallar

Intervallarning aylanishi. Tarkibli intervallar. Ohangdosh (konsonans) va noohangdosh (dissonans). Intervallar

9-mavzu. Lad (major va minor ladi). Tabiiy major gammasi

Lad. Turg'un va noturg'un tovushlar hamda ularning yechilishi. Major va minor ladi. Tabiiy major gammasi

10-mavzu. Tonallik, diezli va bemolli major tonalliklari kvinta davrasi. Major tonalliklari engarmonizmi

Tonalliklar. Diezli va bemolli major tonalliklari. Kvinta davrasi. Major tonalliklari engarmonizmi

11-mavzu. Tabiiy, Garmonik, Melodik major va minor ladi.

Tabiiy major ladi. Garmonik va melodik major. Minor ladi. tabiiy minor gammasi. Garmonik va melodik minor.

12-mavzu. Parallel tonalliklar, minor tonalliklarining kvinta davrasi, nomdosh tonalliklar

Parallel tonalliklar. Minor tonalliklarining kvinta davrasi. Nomdosh tonalliklar

13-mavzu. Akkordlar

Akkord. Akkordlar turlari. Uchtovushlik, unung turlari va aylanmalari. Ladning asosiy uchtovushliklari. Septakkord, unung turlari, aylanmalari va yechilishlari.

14-mavzu. Tonalliklar pogonadoshligi

Alteratsiya, xromatizm, og`ishma. Modulyatsiya. Major va minor xromatik gamma.

15-mavzu. Musiqiy sintaksis

Kuy. Kuy harakatlari. Davriya, jumla, kadensiya, kulminatsiya. Transpozitsiya. Melizmlar.

3.Dirijorlik

1-Mavzu:Dirijorlik qilish malakalarini shakllantirish.

Diqqat nuqtasi, auftakt (qo`lning xarakat va sur`atiga xos ijrochilariga nafas oldirish, ijrochilarga asar xarakterini aniq va ravshan his ettirish, ijrochilarni asar sur`ati tezligiga binoan tayyorlab borish), ijroni boshlash nuqtasi,(ijrochilarni asarning oxirigi akkordiga tayyorlash, ijroni uzish.), ijroni uzish nuqtasi, zarbli va zarbsiz nuqta.

2-Mavzu:Dirijorlik mahoratini oshirish xususiyatlari.

Dirijorlik fanida qo`l xarakatlarini to`g`ri bajarish,ayniqsa dirijorlik imo-ishoralarni tasavvurda hosil qilish va uni tushungan xolda bajarilishini ta`minlash.

Ansambl, orkestr yoki xor jamoasi bilan ishlashda dirijor qo`l va imo-ishora harakatlarini tushunish metodikasini talabalar ongiga singdirish.

3-Mavzu:Murakkab o`lchovda yozilgan asarlarning dirijorlik mahorati.

Murakkab o`lchovlarda yozilgan dirijorlik asarlarini, masalan, 7/8 o`lchovini ikki xil dirijorlik qilish tartibi va qoidalarini o`rgatish metodikasini talabalarga tushuntirish.

4-Mavzu: Dirijorlik apparatini shakllantirish. Bosh, gavda ,qo`l, oyoq, elka,bilak,panja,holat harakatlari.

Bugungi kunda dirijorlardan - musiqa adabiyoti bo`yicha keng bilim egasi, musiqiy-nazariy bilimga yaxshi tayyorgarligi bor, musiqiy qobiliyatga ega- nozik, maxsus tayyorlangan eshitish qobiliyatiga ega, a`lo darajadagi musiqa xotirsiga, shakl va ritmni his etadigan, shuningdek dirijorning diqqati bir joyga yig`ilgan bo`lishi shart.Dirijorda faol maqsadsari yetaklovchi erkin bo`lishi shart. Shuningdek dirijor psixolog, tarbiyachi va yaxshi tashkilotchilik qobiliyatiga ega bo`lishi darkor: ushbu hislatlar doimiy musiqa jamoasini boshqarib keladigan dirijorlarga zarur.

Dirijorlik san'ati maxsus, sistemali qo'l harakatlarini ishlash asosida paydo bo'ladi. Dirijorlik jarayonida dirijorlik apparati katta ahamiyatga ega, ya'ni dirijorning yuzi, imo-ishorasi, mimikasi, bosh, gavda, qo'llar, yyelka, oyoqlar holatlaridir.

5-Mavzu:Oddiy dirijyorlik o'lchovlari; 2/4;3/4;4/4.

Dirijorlik chizmasi bo'ylab o'ng qo'lning harakati to'rt asosiy yo'nalishni: pastga, chapga (tanaga), o'ngga (tanadan), yuqoriga o'z ichiga oladi. Bu harakatlar musiqaning muhim belgisini aks ettirib, kuchli va kuchsiz hissalarining ketma-ketligini ko'rsatadi. Birinchi – taktning eng kuchli hissasi qo'lning pastga qarab harakatlanishi bilan ifodalansa, so'nggi – eng kuchsiz hissasi qo'lning yuqoriga harakatlanishida ko'rinadi. Oraliq hissalar esa o'zining o'lchoviga qarab takt uzunligi bo'ylab taqsimlanadi.

6-Mavzu:Dirijyorlikning asosiy elementlari “diqqat”, “nafas”, “auftakt- ijroni boshlash”, “ijroni tugatish”(uzish)

Dirijyor qo'llarining diqqat nuqtasidan yuqori tomon ko'tarishi, yani auftakt ijrochilar uchun nafas olish jarayoni hisoblansa, qo'llarning quyyiga tushib bir nuqtaga kelib qo'nishi ijroning boshlanishidan darak beradi va mana shu nuqta ijro nuqtasi deyiladi. Bu holda qo'lning tirsak va bilakni birlashtiruvchi bo'g'ini bel balandligida bo'lib ,panja va bilak qismlari yerga qaratilgan bo'ladi va harakatning davomi aynan shu nuqtadan boshlanadi.

7-Mavzu:Dirijyorlik xarakatlarining asosiy tamoyillari; erkinlilik, sxema aniqligi,tejamlliligi, qiyofaning ifodaliligi.turli nyuanslarda dirijyorlik qilish.

Qo'llariga qo'yiladigan asosiy talab - ularning to'la erkinligi, ya'ni tanaga bo'ysunmas Dirijorning ligi va mushaklarning bo'sh qo'yilishidir. Erkinlik dirijorga musiqani oson ifoda etish imkonini beradi.

Dirijorning bosh holati xor jamoasiga qaratilgan bo'lishi, xor va orkestr jamoasining a'zolariga aniq, ravshan qaratilgan holatda. Yuz ifodasining ifodaliligi katta ahamiyatga ega. Agar dirijorning mimika va nigohlari ifodali dirijorlik xarakatlariga mos kelmasa, hech qaysi qo'l o'zining tezlik xarakatini ko'rsata olmaydi. Bunda yuz ifodasida salbiy va yoqimsiz holatni ko'rsatadi.

8-Mavzu:Chap va ong qo'l vazifalari.

Musiqada byerilgan biror aniq holatga ko'ra, o'ng va chap qo'l harakatlari o'z vazifalarini almashtirishi mumkin. Ya'ni, chap qo'l aniq harkatlar bilan ansambl ijrosini ushlab tursa, o'ng qo'l ifodali harakatlar bilan ijrochilarni ruhlantiradi. Musiqada byerilgan biror aniq holatga ko'ra, o'ng va chap qo'l harakatlari o'z vazifalarini almashtirishi mumkin. Ya'ni, chap qo'l aniq harkatlar bilan ansambl ijrosini ushlab tursa, o'ng qo'l ifodali harakatlar bilan ijrochilarni ruhlantiradi.

O'ng va chap qo'l o'rtasidagi asosiy farq shundaki, taktni belgilashni o'ng qo'l bajaradi, qolgan vazifalarni esa o'ng va chap qo'l birga bajarmog'i kerak.

9-Mavzu:Dirijyorlik xarakatlaridagi kamchiliklarni tuzatish,ustida ishlash.

Dirijorlikda u erkin qo'lni «kuylovchi» harakati bilan bajariladi. Egiluvchan qo'lning «kuylovchi» harakatlari avvalo musiqaning silkinishlarsiz, to'xtashlar va boshqa o'zgarishlarsiz bir tekis maromi bilan izohlanadi.

Dirijorlikda shtrixlarni, o'zining ijro imkoniyatlari va xususiyatlaridan kyelib chiqqan holda amalda qo'llaydi va asarning xaraktyeri hamda tyembr ranglarini ochib byeradi. Asosiy chizgilar legato, non legato, stakkato, markatolardir. Legato ni qo'lning silliq harakati bilan ko'rsatishi kerak, (F) forteda qo'l quvvat to'playdi, «prujinaga» aylanadi. (P) piano dinamikasidagi legato yumshoq, silliq, qo'l harakati bilan bajariladi. Legato silliq o'zaro bog'langan harakatlarni nuqtaga mayinlik bilan tegish orqali ko'rsatishni talab qiladi.

4.Cholg'u ijrochiligi

1-mavzu. Cholg'u ijrochiligini rivojlanish davrlari

O'rta Osiyoda ijrochilik san'atining paydo bo'lgan davridan to XIX asrning 60-yillarigacha taraqqiyoti xalq cholg'ularini uzoq o'tmishda paydo bo'lganligi, Musiqachilikda datslab urma zarbli cholg'ular, damli cholg'ular, so'ngra torli-mizrobli va torli-kamonli Musiqa cholg'ulari paydo bo'lganligi hamda tarixiy man'balari.

2-mavzu. O'zbek xalq kuylari

“O'zganча”, “Qashqarcha”, “Do'lonча”, “Farg'onacha”, “Norim – norim”, “Rohat”, “Saboh”, “Dutor bayoti” va shu murakkablikdagi boshqa asarlar.

3-mavzu. Fortepiano jo'rligida ijro etiladigan asarlar

I. O.Qosimov “Dutorim”, Akbarov “Alla”, P.Holiqov “Raqs”, M.Mirzaev “Shodlik”, “Yangi tanovar”, K.Komilov “Hayolimda”, R.Tursunov “Shahlo”, F.Alimov “Lirik vals”, H.H.Niyoziy “Sayyora”, G.Qodirov “Raqs”, A.Muhamedov qayta ishlagan “Dutor bayoti”, B.Aliyev “Sho‘hi pari”, N.Hasanov ”Gilos”

4-mavzu. Chet el bastakorlarining asarlari

M.Oginskiy “Polonez”, P.Chaykovskiy “Neopolitanskaya pesnya”, M.Glinka “Polka”, U.Gadjibekov “Qo‘shiq va raqs”, I.Brams “Vengercha raqs” №5, M.Bolakirov - Polka. Qashqar rubobi sozining ijroviy imkoniyatlari haqida tobora chuqurroq tasavvurga ega bo‘lib borish. Taniqli ijrochilarni o‘ziga hos ijro uslublari. Mahorat sirlarini o‘zlashtirib borish; Notaga qarab chalish malakasini o‘tsirish, birinchi kursga nisbatan ijro jihatidan birmuncha murakkab bo‘lgan tehnika va bezakli mashqlar. Gamma va etyudlarni chalish, fortepiano jo‘rligida jo‘rsozlik va jo‘rnavozlik malakalarini o‘zlashtirish.

O‘zbek xalq musiqasi namunalarini ijro etishda maqsadga muvofiq aplikatura tanlash va ijro etish bezaklarini qo‘llay bilish malakasini o‘tsira borish, ifodali ijro tajriba egallab borish.

O‘rganilayotgan asarlarni mutsamil tahlil qilish, asar harakteriga mos tushadigan ijro uslublarni mutsamil tanlash va ijro etish mahoratini o‘tsira borish.

5-mavzu. O‘zbek xalq kuylari

“Gulbahor”, “Tanovar”, “Aliqambar”, “Oromijon”, “Sharob”, “Nasri segoh”, “Dilhiroj”, “Horazm lazgisi”, “Rajabiy”, “Samoj Dugoh”, “Mirzadavlat”, “Beksulton” va boshqalar.

6-mavzu. Forteplano jo‘rligida ijro etiladigan asarlar

Q.Mamirov “Yoshlik taronasi”, F.Alimov “Raqs”, Sh.Sayfuddinov «Fasli bahor», D.Zokirov «Ko‘rmadim», B.Gienko qayta ishlagan «Nayrez» va boshqalar.

7-mavzu. Chet el bastakorlarining asarlari

S.Rahmaninov “Italyancha polka”, I.Brams “Vengercha raqs” №2, F.Amirov “Aslan qo‘shig‘i”, M.Glinka “Ivan Susanin”, operasidan “Raqs”, F.Shubert “Serenada”, U.Gadjibekov “Ko‘rog‘li” operasidan “Raqs” va boshqalar.

Bilim va malakalarni takomillashtirish qashqar rubobida badiiy ijro uchun zarur bo'lgan shtrixlar tizimi o'zlashtirish (yakka zarb, qo'sh zarb, teskari zarb, ufor zarb, tremolo) hamda o'zbek an'anaviy musiqada mavjud ornamentlarni (forshlag, nahshlag, mardent, trel kabilar) ijro etish texnikasini egallash.

Nota bilan chalish, fortepiano jo'rligida ijro etish malakalarini o'tsira borish, kompozitorlarning murakkab asarlarini chalish, mahoratini singdirib borish. Ijro imkoniyatidan kelib chiqqan holda va o'z mahoratini o'tsirish maqsadida ijro uchun mutsaqil asarlar tanlash, mos ijro uslublarini topish va o'rganilayotgan asarlarni har tomonlama tahlil qilish, o'quvini o'stira borish.

8-mavzu. Fortepiano jo'rligida ijro etiladigan asarlar

F.Nazarov "Qo'shiq va raqs", H.Rahimov "Navro'z", A.Muhamedov qayta ishlagan "Rohat", F.Vasilev va E.Shukrullaev qayta ishlagan "Uyg'urcha qo'shiq va raqs", S.Rutsamov "Eskerani", D.Zokirov qayta ishlagan "Tanovor" va boshqalar.

Qashqar rubobida ijro etishning texnik va bezakli ijro etish malakalarini orttirib borish, nota yozish, kuy va qo'shiqlarni rubobga moslash va turli tonliklarga ag'dara bilish malakasini egallash:

- davlat attetsatsiyasi talablari darajasidagi ijro jihatidan murakkab asarlarni, xalq kuylarini mahorat bilan chalish texnikasini egallash; maktab datsuriga kiritilgan barcha qo'shiqlarga jo'rnavozlik qilish, tinglash uchun berilgan asarlarni to'laqonli ijro etish malakasini egallash;

- maktabda sinfdan tashqari musiqiy mashg'ulotlar jarayonida rubobchilar ansambli, duet, trio, kvartet jo'rovozlilarini tashkil etish tajribasini egallash; o'z utsida mutsaqil ishlash, asarlar tanlash, mutsaqil o'rganish, notaga qarab ravon ijro etish va har bir asarni badiiy va hushohang ijro etish malakasini shakllantirish.

9-mavzu. O'zbek xalq kuylari

"Cho'li Iroq", "Munojot", "Garduni Dugoh", "Mushkiloti Dugoh", "Hafifi Segoh", "Toshkent Uforisi", "Bozurgoni", "Tasnifi Dugoh", "Soyaiy" va boshqalar.

10-mavzu. Fortepiano jo'rligida ijro etiladigan asarlar

J.Sultonov “Raqqosasidan”, R.Ne’matov “Humor”, M.Bofaev “Poema”, S.Haytboev “Rubob taronasi”, B.Gienko “Badahshon raqsi”, Narimanidze “Davluri” va boshqalar.

Chalish texnikasiga oid materiallar, dutor chalishning umumiy qoidalarini o‘rganish, shuningdek, tovush hosil qilish uchun yozilgan mahsus mashqlarni bajarish hamda qochirimlarni mashq qilish. 6-8 ta badiiy asar va 1-3 sinf uchun mo‘ljallangan maktab qo‘shiqclarini o‘zlashtirish.

**2024-2025 o‘quv yili uchun tashkil etilgan
yakuniy davlat attestatsiya sinning test sinovlarida bitiruvchi talabalarining
majburiy fanlari bo‘yicha bilimni baholash quyidagi
baholash mezonlari orqali aniqlanadi.**

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirining

2018 yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug‘iga asosan

2-§. Talabalar bilimni baholash mezonlari

15. Talabalarining bilimi quyidagi mezonlar asosida:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda — **5 (a‘lo) baho**;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda — **4 (yaxshi) baho**;

talaba olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda — **3 (qoniqarli) baho**;

talaba fan dasturini o‘zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — **2 (qoniqarsiz) baho** bilan baholanadi.

BAHOLASH TARTIBI

Yakuniy davlat attestatsiya sinovida bitiruvchi talabalar uchun majburiy fanlardan 25 tadan test savollari taqdim etilib, har bir to‘g‘ri javob uchun 4 balldan

jami 100 ballikda jamlanib hisoblanadi. Bitiruvchi talabalar sinovda olgan bahosi Nizomning 1-jadvaliga muvofiq quyidagicha aniqlanadi:

100 balldan-90 ballgacha-5 (a'lo);

89 balldan-70 ballgacha-4 (yaxshi);

69 balldan-60 ballgacha-3 (qoniqarli);

59 ball va undan kam-2 (qoniqarsiz).

Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizomga ILOVA

1-jadval

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish

JADVALI

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mishael Pilhofer and Holly Day “Music Theory for dummies” Indiana USA 2007.
Wiley Publishing Ing

2. James Tackett. “Fundamentals of church music Theory” Austin Christian Akappella Musik. Abilene Christian University.2009
3. Q.Ma'mirov “Qo'shiqlar, xor asarlari”. O'quv qo'llanma. Toshkent 2006 yil.
4. .L.I.Uqolova. «Dirijirovaniye». Moskva 2003 yil.
5. V.A.Samarin. «Xorovedeniye i xorovaya aranjirovka». Moskva 2007 yil
6. G.Sharipova “Musiqqa va uni o'qitish metodikasi” Toshkent 2006 yil.
7. Urmanova L., Trigulova A., Ibrahimjanova G. Musiqqa nazariyasi. – Toshkent, Nizomiy nomidagi TDPU, 2013.
8. Ibrohimjonova G.A., Yuldoshev U.Yu. Musiqqa nazariyasi. – Adabiyot uchqunlari. 2018.
9. Mark Feezell. Music Theory Fundamentals. – High-Yield Music heory, vol.1. Copyright © 2011 All Rights Reserved.
10. Michael Pilhofer and Holly Day. “Music Theory for dummies”. – Indiana USA 2007 Wiley Publishing Inc.+
11. Ostrovskiy A.L., Solov'yev S.N., SHokin V.P. Sol'fyedjio. - M., «Музыка», 2013.
12. Laduxin N.M. Odnogolosnoye Sol'fyedjio. - M., «Музыка», 2005.
13. Dvuxgolosnoye sol'fyedjio. Sost. Sposobin I. - M., «Музыка», 2009.
14. Ibrohimov O., Yunusov R. Solfyedjio darsligi. Toshkyent, «Musiqqa», 2004.

Elektron ta'lim resurslari

1. [www. Ziyo. net.](http://www.Ziyo.net)
2. [http: //www//uralrti/ru.](http://www//uralrti/ru)
3. [.www.tpdu.uz.](http://www.tpdu.uz)
4. [www.pedagog.uz.](http://www.pedagog.uz)
5. [www.edu.uz.](http://www.edu.uz)
6. tpdu-INTRAN

